

Boris Kern
ZRC SAZU,
Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša;
Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za humanistiko
boris.kern@zrc-sazu.si

Slavistična revija 73/2 (2025): 329–346
UDK 811.163.6'373.611
DOI 10.57589/srl.v73i2.4253
Tip 1.02

Irena Stramljič Breznik
Univerza v Mariboru, Filozofska fakulteta
irena.stramljic@um.si

Kombinatorika izhodiščnega obrazila *-ati* v slovenščini

Večstopenjska tvorba zlasti v slovanskih jezikih omogoča morfotaktične analize, ki se osredotočajo na raziskovanje družljivosti besedotvornih obrazil, pri čemer stopenjske tvorjenke razmejujemo glede na besednovrstno pripadnost izhodišč besedotvornih sestavov. Na podlagi obsežne raziskave za slovenščino, ki je z vključitvijo najsodobnejših raziskovalnih metod s področja jezikovnih tehnologij omogočila analizo tako besedja iz aktualnih slovarjev slovenskega jezika kot korpusnih virov, se je pokazalo, da priponsko obrazilo *-ati* nastopa na začetku priponskih nizov tako pri izsamostalniških, izpridevniških in izprislovnih stopenjskih tvorjenkah. Cilj prispevka je primerjati te priponske kombinatorike, in sicer z vidika (a) dolžine priponskih nizov, (b) njihove razvejanosti, (c) zastopanosti posameznih obrazil kot tudi z vidika (č) pomenotvorja.¹

Ključne besede: stopenjsko besedotvorje, stopenjske tvorjenke, besedotvorje, morfotaktika, priponsko obrazilo

Combinatorics of the Initial Formant *-ati* in Slovenian

Multistage word formation, especially in Slavic languages, allows morphotactic analyses focusing on research into the combinability of formants, where multistage derivatives are delimited according to part-of-speech categorisation of the word-formation base. The analysis encompasses vocabulary from current Slovenian dictionaries and corpus sources and is based on extensive research on Slovenian, incorporating state-of-the-art research methods in language technologies. It was shown that the suffix *-ati* occurs at the beginning of suffix chains in denominal, deadjectival and deadverbial multistage derivatives. This article compares these suffix combinatorics in terms of (a) the length of suffix chains, (b) their branching, and (c) the representation of the individual suffixes, as well as in terms of (d) semantic extension.

Keywords: multistage word formation, multistage derivatives, word formation, morphotactics, suffixal formant

1 Uvod

Raziskovalno področje, ki se osredotoča na analizo in opis družljivosti besedotvornih obrazil v okviru večstopenjske tvorbe, imenujemo *morfotaktika*. Besedotvorni niz *barva*

¹ Prispevek je nastal v okviru projekta Kombinatorika besedotvornih obrazil v slovenščini (J6-3134) in programov Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju (P6-0038) ter Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine (P6-0156), ki jih financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije.

→ *barvati* → *pobarvati* → *pobarvan* → *pobarvanost*, ki zajema poleg izhodiščnega netvorjenega samostalnika štiri stopenjske tvorjenke, izkazuje kombinatoriko treh priponskih obrazil: *-ati* + *-n* + *-ost*. V nekaterih slovanskih jezikoslovnih okoljih, kjer je stopenjsko besedotvorje dobro uveljavljeno, npr. na Poljskem (prim. Skarżyński 2003), je posledično tudi morfotaktika dokaj dobro raziskano področje (Burkacka 2012: 8). I. Burkacka (2012: 8) v kontekstu raziskav poljske morfotaktike izpostavlja raziskave iz 70. in 80. let 20. stoletja: *Budowa morfologiczna przymiotników polskich* iz leta 1977, *Z morfotaktyki tematów rzeczownikowych współczesnego języka polskiego* iz leta 1979, poglavje Morfotaktyka v slovnici *Gramatyka współczesnego języka polskiego* iz leta 1998 (ur. R. Grzegorzczak, R. Laskowskiego, H. Wróbla), avtorica vseh treh del je K. Kowalik; monografija K. Michalewskega *Dystrybucja polskich rzeczownikowych formantów przyrostkowych* iz leta 1984. V slovenskem jezikoslovnem prostoru so tovrstne raziskave nove; prva morfotaktična analiza za slovenščino je bila objavljena leta 2020 (Kern 2020).

I. Burkacka je leta 2012 izdala monografijo *Kombinatoryka sufiksalna w polskiej derywacji odrzeczownikowej*, v kateri je na osnovi drugega zvezka stopenjskega slovarja *Słownika gniazd słowotwórczych współczesnego języka polskiego* (2001), ki zajema izsamostalniške stopenjske tvorjenke, analizirala družljivost priponskih obrazil in tudi omejitve pri tvorbi besedotvornih nizov.² Raziskava je pokazala, da je najvišji niz petpriponski, pri čemer je v gradivu potrjen le eden: *-aln* (y) + *-i/yz* (ować) + *-ac<j>* (a) + *-or* + *-sk* (i)³ – CENTRUM 2. → *centralny* → *centralizować* → *centralizacja* → *centralizator* → *centralizatorski* (Burkacka 2012: 59). Poleg tega je bila potrjena ugotovitev, da se z večanjem števila priponskih obrazil zmanjšuje raba teh leksemov (o tem za slovensko gradivo glej Kern 2024b: 468–70). Avtorica v analizo vključuje tako tipične priponske nize (Burkacka 2012: 157–61) kot tiste, ki sodijo na »sistemsko obrobje« (Burkacka 2012: 190–212). Eden od pomembnih mehanizmov, ki omejujejo dolžino priponskih nizov, so t. i. *krnitve* delov morfemov (polj. *ucięcia*; npr. *-ja* v omenjenem nizu *-acja* + *-or*). Njihova vloga je odprava ponovitev fonetično enakih ali podobnih delov morfemov in neobstoječih soglasniških sklopov (Burkacka 2012: 179). Pomembni sta tudi ugotovitvi, da neprevzeta priponska obrazila gradijo kratke nize (večinoma dvoobrazilne), medtem ko prevzeta gradijo daljše (Burkacka 2012: 183). Gradivo je tudi pokazalo raznolikost priponskih nizov glede na to, ali so tvorjenke del splošnega jezika, pogovornega jezika⁴ ali terminologije⁵ (Burkacka 2012: 129–56). Avtorica opozarja tudi, da v kontekstu omejitev poleg morfonoloških obstajajo tudi pomenske omejitve, in sicer predvsem

² Raziskava Burkacke je bila pobuda in izhodišče za raziskave kombinatorike besedotvornih obrazil v slovenščini v okviru projekta KOBOS, ki so opisane pod točkama 2.2 in 2.3.

³ Avtorica v oklepajih navaja končniške in oblikotvorne morfeme, v lomljenih oklepajih pa dele besedotvornih obrazil, ki so pri višjestopenjski tvorjenki krnjeni.

⁴ Zaradi ekspresije, ki je značilna za pogovorni jezik, se kot tipično kaže podvojeno obrazilo s pomenom manjšalnosti (npr. *-i/yz* + *-ek*: *baliczek*).

⁵ Burkacka trdi, da ni mogoče določiti obrazilnih nizov, tipičnih za terminologijo na splošno, saj gre za zelo raznoliko besedje. Možno je določiti le posebnosti znotraj posameznih poddisciplin: npr. v botaniki in zoologiji *-ak* + *-owat* (y): *widlakowaty* 'lisičjakovka', *-nik* + *-owat* (y): *rdestnicowaty* 'dristavčevka'; *-ek* + *-nik* + *-owat* (y): *paciorecznikowaty* 'kanovka' (Burkacka 2012: 150); ali v kemiji: *-an* + *-ow*(y): *octanowy* 'oktanov' (Burkacka 2012: 147).

pri tvorbi samostalnikov na *-ošć* in prislovov, pri morfoloških omejitvah pa prihaja do sprememb, npr. premene *g* : *ž*, ki so bile tipične za manjšalnice, so danes tipične tudi za tvorbo feminativov, poleg tega pa tudi nizi *-ow(y)* + *-ošć* + *-ow(y)* »niso nemožni« (Burkacka 2012: 180).

2 Raziskave morfotaktike v slovenščini

2.1 Zavest o veriženju morfemov in večstopenjski tvorbi ter glasovni in pomenski razčlenitvi sufiksov lahko zasledimo že v Miklošičevi *Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen*, in sicer v drugi knjigi z naslovom *Stammbildungslehre* (Miklošič 1875: 418; več v: Vidovič Muha 1992: 174). V doktorski disertaciji A. Vidovič Muha *Zloženke v slovenskem knjižnem jeziku* iz leta 1983 in v njeni nadgradnji, tj. v *Slovenskem skladenjskem besedotvorju ob primerih zloženek*, iz leta 1988 (²2011), so izpeljanka iz zloženek predstavljene popolnoma v maniri stopenjskega besedotvorja: npr. *avantgarda*, *-ist²*, *-ičen³*, *-ost⁴* (Vidovič Muha 1983: 419).⁶ Vidovič Muha presega obravnavo binarnega razmerja med motivirajočo in motivirano besedo ter posega na področje obrazilne kombinatorike predvsem na mestih, kjer govori o predvidljivosti tvorbe: npr. »[i]z pridevnikov, tvorjenih z obrazilom *-ski*, je načeloma možna tvorba samostalnikov s pomenom lastnosti: *knjigovodsk²-ost³*, *rejnišk²-ost³*, *klatešk²-ost³*, *pisunsk²-ost³*, *tabornišk²-ost³*, *pečarsk²-ost³*« ter »[m]orebitna ponovna tvorba pridevnikov – gre za najmanj tretje- oz. četrto- ev. še višjestopenjsko tvorjenost – je po pričakovanju vezana na obrazilo *-ni*, npr. **rejni¹- (š)k²-ost³-n (i)⁴* (Vidovič Muha 1988, 2011: 104). Tudi v *Slovenskem leksikalnem pomenoslovju* je govora o predvidljivosti razvrščanja obrazil *-ski*, *-ni*, *-ji* in *-ost* (Vidovič Muha 2000: 44–5), A. Vidovič Muha pa ugotavlja tudi omejitve v tvorbenem sistemu: samostalniške tvorjenke iz vrstnih pridevnikov z obrazilom *-ni* na podstavi iz konkretnih samostalnikov niso mogoče (npr. **cestn-ost*, **mizn-ost*) (Vidovič Muha 1988, 2011: 104).

2.2 Deli, ki sta v nadaljevanju omogočili morfotaktične raziskave za slovenščino, sta *Besednodružinski slovar slovenskega jezika: poskusni zvezek za iztočnice na B* (v nadaljevanju BSSJ) I. Stramljič Breznik iz leta 2004⁷ in monografija *Stopenjsko besedotvorje (Na primeru glagolov čutnega zaznavanja)* B. Kerna iz leta 2017⁸. Slednje je bilo tudi osnova za prvo morfotaktično analizo za slovenščino, ki je bila predstavljena v članku B. Kerna *Kombinatorika priponskih obrazil v besedotvornih sestavih glagolov čutnega zaznavanja* iz leta 2020. V njem je bilo analiziranih 34 besedotvornih sestavov z glagoli čutnega zaznavanja, ki zajemajo 751 tvorjenk.⁹ Te so bile v raziskavi razvrščene

⁶ Številčni eksponent nad izpeljankami označuje stopnjo tvorjenosti; gradivo obsega približno 7.000 zloženek in izpeljank iz njih.

⁷ Gradivo obsega 666 besednih družin z 11.136 tvorjenkami ali njihovimi deli.

⁸ Gradivo obsega 38 besedotvornih sestavov s 1195 stopenjskimi tvorjenkami, pri čemer je prvič na slovenskem gradivu upoštevano merilo enopomenskosti, ki določa, da vsak pomen besede predstavlja enoto znotraj besedotvornega sestava.

⁹ Vir za nabor tvorjenk so: *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (2014), *Slovenski pravopis* (2001), *Slovar novejšega besedja slovenskega jezika* (2012), *Besedišče slovenskega jezika* (1998) in korpusa slovenskega jezika *Nova beseda* in *Gigafida*.

glede na število priponskih obrazil (51 dvo-, 19 tro- in 6 štiripriponskih nizov; slednji je tudi najvišji), skupaj je bilo registriranih 76 različnih priponskih nizov.

2.3 Cilj temeljnega raziskovalnega projekta *Kombinatorika besedotvornih obrazil v slovenščini* (dalje KOBOS), ki poteka od leta 2021 do 2025 v sodelovanju Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, Inštituta »Jožef Stefan« in Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, je med drugim celovita analiza kombinatorike priponskih obrazil (več o projektu v: Kern 2024a: 129–30; Stramljič Breznik 2024b: 332–3). Zaenkrat je bilo objavljenih oziroma je v fazi objave 14 prispevkov, v katerih so navedeni delni izsledki raziskave. Slednje na kratko povzemamo v nadaljevanju poglavja, pri čemer se osredinjamo na dele analiz, ki zajemajo kombinatoriko (posamezni prispevki namreč lahko zajemajo tudi druge besedotvorne vidike).

V prispevku *Novel Slovenian COVID-19 vocabulary from the perspective of naming possibilities and word formation* S. Pollak, I. Voršič, B. Kerna in M. Ulčarja (2023) je med drugim z vidika kombinatorike priponskih obrazil analizirano koronabesedje. V članku *Feminativi v izsamostalniških besedotvornih nizih* B. Kern (2023) obravnava pare poimenovanj za osebe moškega in ženskega spola v besedotvornih sestavih s samostalniškim besedotvornim izhodiščem. V morfotaktičnem delu analize avtor ugotavlja priponsko kombinatoriko pri feminativih (ta je dvo- in tropriponska).

Del drugih analiz se osredinja na kvantitativne podatke o kombinatoriki obrazil v besedotvornih nizih. Te analize, ki so zamejene na gradivo iz *BSSJ*-ja,¹⁰ podajajo informacije o:

- (a) deležih tvorjenk, ki izkazujejo dvo-, tri-, štiri- in ponekod petpriponske nize,
- (b) številu različnih priponskih kombinacij in njihovo pogostnost glede na število tvorjenk,
- (c) produktivnosti posameznih besedotvornih modelov z vidika raznolikosti priponskih kombinacij,
- (č) produktivnosti posameznih besedotvornih modelov z vidika števila tvorjenk,
- (d) izhodiščnih priponskih obrazilih,
- (e) njihovi produktivnosti,
- (f) priponskih obrazilih, ki najpogosteje nastopajo v po posameznih dvo-/tro-/štiri-/petpriponskih nizih,
- (g) priponskih obrazilih na koncu priponskih obrazil.

Med drugim tovrstne podatke prinašajo naslednje raziskave: *Kvantitativni podatki o besedotvornih modelih in priponskih nizih izmedmetnih tvorjenk v Besednodružinskem slovarju*

¹⁰ Omejitev na *BSSJ* je utemeljena s tem, da omenjeni slovar predstavlja nabor razdelanih besedotvornih sestavov, ki je bil tudi učna množica za strojno iskanje v *BSSJ*-ju potrjenih priponskih kombinacij v drugih jezikovnih virih: korpusnih (metaFida, Sloleks) in slovarskih (*SSKJ2*). Pri projektu je bilo strojno dobljeno gradivo, ki ga je pripravil T. Erjavec, pregledano in dopolnjeno z iskanji s pomočjo ChatGPT-ja 4.0 ter monografije B. Kerna *Stopenjsko besedotvorje (Na primeru glagolov čutnega zaznavanja)* (2017).

slovenskega jezika za iztočnice na b I. Stramljič Breznik in N. Ledinek (2024), *Značilnosti izmedmetih priponskih nizov v Besednodružinskem slovarju slovenskega jezika za iztočnice na b* I. Stramljič Breznik (2024a), *Izmedmetna tvorba glagolov – tvorbene značilnosti skupine s pomenom 'oglašati se' in 'govoriti'* I. Stramljič Breznik (2024b), *Od skladenjskega do stopenjskega besedotvorja pri prikazu tvorbenih zmožnosti izbranih glagolov in prislovov* I. Voršič, A. Žele in N. Ledinek (2024) ter *Izprislovne stopenjske tvorjenke* B. Kerna in N. Ledinek (2025). Članek B. Kerna *Priponski nizi izsamostalniških stopenjskih tvorjenk z izhodiščnim obrazilom -iti v slovenščini* (2024) se osredinja na prikaz in analizo priponske kombinatorike, ki jo izkazujejo izsamostalniške stopenjske tvorjenke, katerih prvo obrazilo v priponskih nizih je *-iti*. Slednje sodi med najbolj razvejane, saj vključuje kar 36 različnih priponskih nizov, pri čemer je večina dvo- in tripriponskih (štiripriponska sta le dva). Na bolj leksikografski vidik obravnave stopenjskih tvorjenk pa se nanaša prispevek B. Kerna *Considering Word Formation in Compiling Dictionaries* (2024). V prispevku je predstavljen tudi vpliv višjestopenjske tvorbe na pojavnost stopenjskih tvorjenk v korpusnih virih, kar predstavlja pionirsko raziskavo tudi v slovanskem smislu. V fazi objave (prispevki so bili predstavljeni leta 2024 na 23. mednarodni znanstveni konferenci Komisije za besedotvorje pri Mednarodnem slavističnem komiteju) pa so še trije morfotaktični prispevki. Prvi med njimi je *Značilnosti prvostopenjskih izpridevniških samostalniških izpeljank in tvorbena kombinatorika obrazil -ica ter -ec v slovenščini* I. Stramljič Breznik, v katerem avtorica predstavi osnovne značilnosti prvostopenjskih samostalniških izpeljank iz pridevniških osnov. Nato prikaže lastnosti dvo- in tripriponskih nizov, nastalih s prvostopenjskima obraziloma *-ica* in *-ec*, ki veljata za »rodni oz. srednje rodni obrazili pri tvorbi samostalniških izpeljank s pridevniškim izhodiščem« (Stramljič Breznik 1994: 137). Druga v vrsti je raziskava A. Žele, N. Ledinek in I. Voršič *Med besedotvorjem in skladnjo: Kolokabilnost slovenskih glagolskih zvez tipa GlagPrisl in njihova sistemska pretvorba v zveze tipa PridSam*. V njej so analizirani izglagolski priponski nizi z izhodiščnimi priponskimi obrazili *-ač*, *-eva*- in *-av* ter izprislovni priponski nizi z izhodiščnim priponskim obrazilom *-nji*. V tretjem prispevku *Izsamostalniški besedotvorni nizi v slovenščini z vidika morfotaktike* B. Kerna je predstavljen izbor najproduktivnejših priponskih nizov ter uporabnost generativne umetne inteligence pri iskanju primerov, ki izkazujejo posamezno priponsko kombinacijo. V prispevku je predstavljen tudi vpliv višjestopenjske tvorbe pri izsamostalniških stopenjskih tvorjenkah na njihovo pojavnost v korpusnih virih, in sicer primerjalno s stopenjskimi tvorjenkami z glagolskimi, pridevniškimi in prislovnimi besedotvornimi izhodišči. Izpostaviti velja še prispevka, ki se nanašata na jezikovnotehnoški vidik raziskave kombinatorike, in sicer *Automating derivational morphology for Slovenian* T. Erjavca idr. (2023) ter *Advancements in automatic morphological segmentation for Slovene* M. Pranjiča in S. Pollak (2025).

3 Izhodiščno obrazilo *-ati*

3.1 Samostalniška besedotvorna izhodišča

Prvostopenjski glagoli na *-ati* v izsamostalniških sestavih nastajajo zlasti iz samostalnikov, ki v svojem primarnem pomenu označujejo konkretno in ki pri tvorbi glagola nastopajo zlasti kot sredstvo dejanja (*barva, boben, jadro, lopata, moka, pesek, voh, vonj* ipd). Velika večina osnovnih samostalnikov je brez konotativnega pomena, med

njimi pa najdemo tudi del samostalnikov s konotativnim pomenom: *banda, gobec, kurec, štempelj*. Posebej velja izpostaviti prevzete samostalnike, ki spadajo v novejšje besedje: *blog, chat, mejl, tag/teg, vlog*.

Skladenjske podstave (v nadaljevanju SPo) prvostopenjskih glagolov na *-ati* so: (a) *delati s čim*; v SPo je torej sredstvo dejanja: *barvati, bobnati, bordati, gobcati, jadрати, listati, lopatati, mokati, peskati, supati, tipati, štempljati, vohati, vonjati, žebljati, žogati*; (b) *delati kaj*: *blogati, brazdati, chatati, črtati, gubati, linkati, luknjati, pravdati se, raftati, rapati, seksati, vejpati, vlogati, zidati*; in pa tudi (c) *biti kaj*: *bandati*.

3.2 Pridevniška besedotvorna izhodišča

Prvostopenjski glagoli na *-ati* nastajajo predvsem iz lastnostnih pridevnikov s SPo *biti tak*: *divjati*; *postajati/postati tak* in so pri tem večinsko povratni, npr: *boljšati se, slabšati se, starati se, tanjšati se, višati se*. Tvorbeno dobro zastopana pa je tudi SPo *delati tako*: *boljšati, daljšati, krajšati, krepčati, lajšati, lepšati, manjšati, mehčati, mlajšati, ravnati, slabšati, sladkati, slajšati, tanjšati, večati, višati* (Stramljič Breznik 1994). V podstavi glagolskih izpeljank nastopajo pridevniki tako v osnovni obliki (npr. *divji* → *divjati*) kot tudi primerniški (npr. *boljši* → *boljšati*).

3.3 Prislovna besedotvorna izhodišča¹¹

Med netvorjenimi prislovi, ki so izhodišče za prvostopenjski glagol na *-ati*, najdemo le en primer (iz *BSSJ-ja*), in sicer gre za prislov *blizu*. Podobno kot pri nekaterih pridevniki je v podstavi izpeljanke *bližati* primerniška oblika prislova.

4 Kombinatorika izhodiščnega obrazila *-ati*

4.1 Izsamostalniške stopenjske tvorjenke

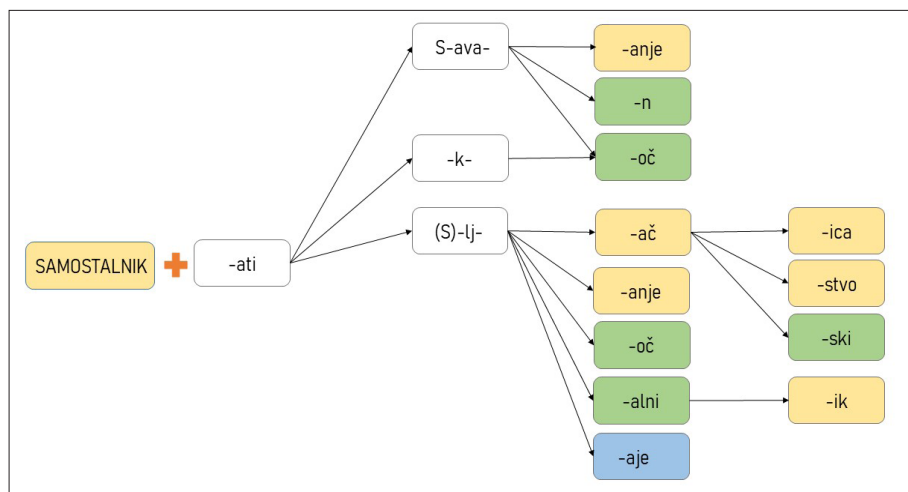
Kombinatorika obrazila *-ati* v izsamostalniških stopenjskih tvorjenkah zajema kar 53 različnih možnih priponskih nizov, ki seveda niso vsi nujno realizirani v celoti. Določeno besedotvorno izhodišče namreč lahko izkazuje besedotvorno produktivnost, ki potrjuje zgolj dvopriponski niz, pri drugem izhodišču pa se ta isti niz lahko še nadaljuje. Zaradi razvejanosti kombinatorike so priponski nizi razdeljeni glede na besednovrstnost drugega obrazila v priponskem nizu.

¹¹ *BSSJ* potrjuje obrazilo *-ati* kot izhodiščno tudi pri izpovedkovniških stopenjskih tvorjenkah, in sicer: *bot* → *botati*, vendar ta skupina v pričujočo raziskavo ni bila zajeta.

4.1.1 SAM + *-ati* + glagolska obrazila: *S-ava-*,¹² *-k-*, *(S)-lj-*

Med izsamostalniškimi stopenjskimi tvorjenkami, ki izkazujejo izhodiščno priponsko obrazili *-ati*, je potrjena nadaljnja družljivost s tremi glagolskimi obrazili, in sicer z: (a) *-ava-*, s pomočjo katerega tvorimo sekundarne nedovršnike, in sicer iz glagolov s predponskimi obrazili (*obvohavati*, *otipavati*, *ovohavati*, *prečrtavati*, *razbobnavati*), ki izražajo ponavljalnost; ter (b) *-k-* (*vohkati*) in (c) *-lj-* (*vohljati*) (Kern 2017: 203); gre za modifikacijske izpeljanke, katerih tvorjenke imajo v podstavi prislovo *nekoliko*. Obrazilo *-lj-* je pogosto tudi pri tvorjenkah s predponskimi obrazili (*o-/po-/pre-/za-vohljati*). Skupno ta skupina tvori 11 različnih možnih priponskih nizov.

Iz sekundarnih nedovršnikov lahko pričakovano tvorimo glagolnike na *-anje* (*otipavanje*, *ovohavanje*, *prečrtavanje*), z *-ava-* (glej Kern 2017: 153–4) pa sta družljiva še deležniška *-n* (*otipavan*) in *-oč* (*otipavajoč*). Družljivost z deležniškim *-oč* izkazuje tudi obrazili *-k-* (*vohkajoč*) in *-lj-* (*vohljajoč*). S slednjim so družljivi še: (a) *-ač* 'vršilec' (*vohljač*), ki se v nadaljevanju družijo s feminativnim *-ica* (*vohljačica*), *-stvo* s pomenom 'dejavnost' (*vohljaštvo*) in pridevniškim *-ski* (*vohljaški*); (b) *-anje* 'dejanje' (*vohljanje*), (c) *-alni* 'naklonskost' (*vohljalni*), ki se družijo še z *-ik* (*vohljalnik* 'orodje za prikrito poizvedovanje'). Celotna družljivost izhodiščnega obrazila *-ati* z glagolskimi obrazili na drugem mestu je prikazano v shemi 1.

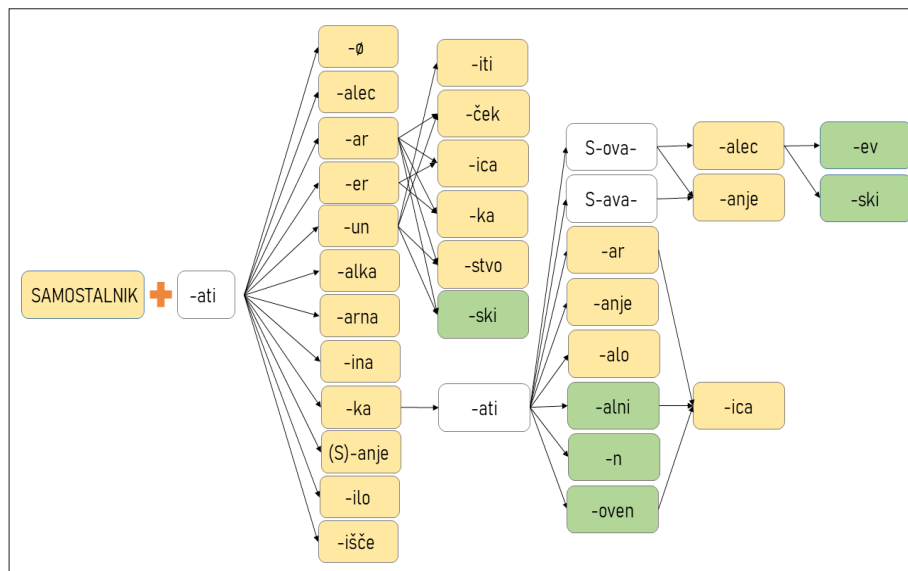
Shema 1: Shema kombinatorike SAM + *-ati* + glagolska obrazila.¹³

¹² Simbol S pomeni, da je tvorjenka na vmesni besedotvorni stopnji v procesu sestave dobila še predponsko obrazilo oziroma predponsko obrazila (npr. *pre-o-* pri *preobremenjevati*). Če je S v oklepajih, pomeni, da je ta vmesna stopnja fakultativna – v primeru nekaterih tvorjenk se pojavi, pri drugih ne. Na enak način Z simbolizira vmesno zložensko stopnjo.

¹³ Barvna lestvica pri priponskih obrazilih v shemi prikazuje besednovrstno pripadnost z njimi tvorjenih izpeljank.

4.1.2 SAM + -ati + samostalniška obrazila: -ø, -alec, -ar, -er, -un, -alka, -arna, -ina, -ka, -anje, -ilo, -išče

Kombinatorika izhodiščnega obrazila -ati s samostalniškimi priponskimi obrazila velja za eno najbolj razvejanih, saj omogoča kar 28 različnim možnih priponskih nizov, ki so prikazani v shemi 2. Dvopriponske nize v nadaljevanju tvorijo naslednja priponska obrazila: -ø 'rezultat dejanja' (*otip*), -alec 'vršilec' (*jadralec*, *vohalec*), -alka 'vršilka' (*jadralka*) oziroma 'vršilnica' (*tipalka*), -arna 'prostor' (*barvarna*), -ina 'snov' (*barvina*), -anje 'dejanje' (*bandanje*, *birmanje*, *bobnanje*, *bloganje*, *brzadnje*, *chatanje*, *gobcanje*, *listanje*, *mejlanje*, *printanje*, *rapanje*, *tipanje*, *vajpanje*, *vloganje*, *vohanje*, *vonjanje*, *žoganje*, *žuranje* ter tvorjenke iz vmesnih sestavljenk: *o-/po-/pre-/raz-barvanje*, *razbrzadanje*, *obokanje*), -ilo 'vršilnik' (*barvilo*), -išče 'mesto' (*balinišče*).

Shema 2: Shema kombinatorike SAM + -ati + samostalniška obrazila.

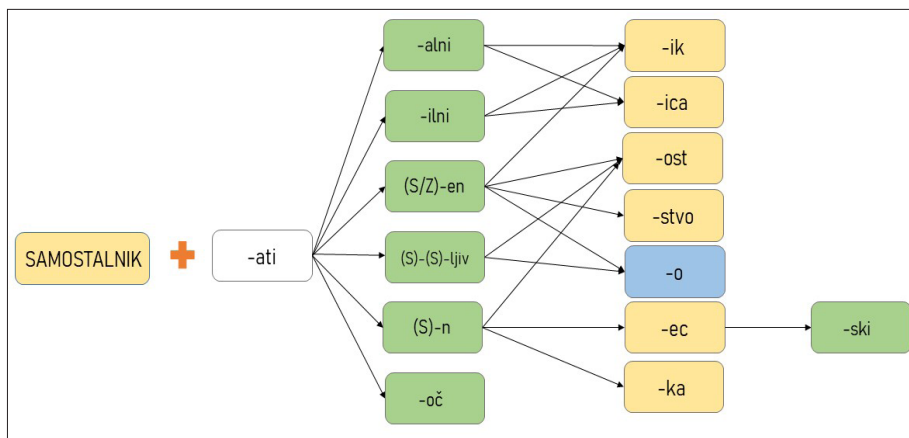
Priponska obrazila, ki izkazujejo nadaljnjo družljivost, so: -ar 'vršilec' (*barvar*, *bobnar*, *boksar*, *blogar*, *vlogar* in *lopatar*, ki ima ekspresivni pomen), -er 'vršilec' (*bokser*, *bloger*, *vloger*),¹⁴ -un 'vršilec' (*vohun*) in -ka 'sredstvo' (*tipka*). Prvi trije omogočajo tripriponske nize, medtem ko -ka vpeljuje tudi šestpriponske nize. Obrazilo -ar je družljivo s -ček 'manjšalnost' (*bobnarček*), feminativnima -ka (*barvarka*, *bobnarka*, *bordarka*, *blogarka*, *vlogarka*) in -ica (*bobnarica*), -stvo 'dejavnost' (*barvarstvo*, *balinarstvo*) in pridevniškim -ski (*balinarski*, *blogarski*, *bordarski*, *boksarski*, *vlogarski*). Obrazilo -un je družljivo z glagolskim -iti (*vohuniti* ← *biti vohun*), samostalniškim -ček 'manjšalnost' (*vohunček*) in -stvo 'dejavnost' (*vohunstvo*) ter pridevniškim -ski (*vohunski*). Obrazilo -er pa je družljivo tako s feminativnim -ica (*blogerica*, *vlogerica*) kot -ka (*bokserka*, *blogerka*, *vlogerka*).

¹⁴ O tovrstnih tvorjenkah tudi v Jezikovni svetovalnici ISJFR (2013).

Na izhodiščno obrazilo *-ati* se pritika tudi samostalniško obrazilo *-ka* 'vršilnik', pri čemer je v gradivu potrjen le en tak primer, tj. *tipka*, ki pa je zanimiv zaradi razvejane nadaljnje priponske družljivosti. Iz omenjenega samostalnika lahko ponovno tvorimo **glagol**, in sicer *tipkati* ($\leftarrow$ *delati s tipko*), ki v nadaljevanju z obrazili za sekundarni nedovršnik *-ova-* tvori tudi šestpriponska niza: *-ati + -ka + -ati + -ova- + -alec + -ev* (*pretipkovalčev*) in *-ati + -ka + -ati + -ova- + -alec + -ski* (*pretipkovalski*). Obrazilo za sekundarni nedovršnik je družljivo še z *-anje* 'dejanje' (*pretipkovanje*), enako tudi v primeru *-ava-* (*pretipkavanje*). V tej podskupini najdemo še tri primere štiripriponskih nizov: *-ati + -ka + -ati + -anje* (*tipkanje* in tudi s predponskim obrazilom *zatiptkanje*), *-ati + -ka + -ati + -alo* (*tipkalo*) in *-ati + -ka + -ati + -n* (*tipkan* in izsestavljenski *do-/na-/pre-/v-/za-tipkan*) ter tri primere petpriponskih nizov: *-ati + -ka + -ati + -ar + -ica* (*tipkarica*), *-ati + -ka + -ati + -alni + -ica* (*tipkalnica*), *-ati + -ka + -ati + -ovni + -ica* (*tipkovnica*).

4.1.3 SAM + *-ati* + pridevniška obrazila: *-alni*, *-ilni*, *-(S/Z)-en*, *(S)-(S)-lživ*, *(S)-n*, *-oč*

Shema 3 prikazuje neposredno družljivost izhodiščnega obrazila *-ati* s pridevniškimi obrazili in nadaljnje možne družljivosti. Gradivo kaže, da je v tej skupini možnih 14 različnih priponskih nizov.

Shema 3: Shema kombinatorike SAM + *-ati* + pridevniška obrazila.

Med izsamostalniškimi stopenjskimi tvorjenkami, ki izkazujejo izhodiščno priponsko obrazilo *-ati*, je potrjena nadaljnja družljivost s šestimi pridevniškimi obrazili:

- vrstni *-alni* (*brazdalni*, *črtalni*, *jadralni*, *vohalni*, *vonjalni*) je v nadaljevanju družljiv še z *-ik* 'orodje' (*brazdalnik*, *jadralski*, *črtalnik*) ter *-ica* v pomenu 'prostor' (*barvalnica*) in 'sredstvo' (*tipalnica*),
- vrstni *-ilni* je v nadaljevanju družljiv z *-ik* 'prostor' (*barvilnik*) in *-ica* v pomenu 'prostor' (*barvilnica*),

- (c) *-en*, ki se pritika neposredno na prvostopenjske tvorjenke na *-ati* (*brižen*) ter na drugostopenjske sestavljenke z obrazilom *ne-* (*nebrižen*) in zloženke (*dušebrižen*, *malobrižen*); te so v nadaljevanju družljive z *-ik* 'nosilec lastnosti' (*dušebrižnik*), *-ost* 'lastnost' (*nebrižnost*), *-stvo* 'dejanje' (*dušebrižništvo*) in prislovnim *-o* (*dušebrižniško*); obrazilo *-ik* je na višjestopenjski tvorbi družljivo s *-ski* (*dušebrižniški*), to pa še s prislovnim *-o* (*dušebrižniško*), s čimer dobimo štiripriponski niz: *-en* + *-ik* + *-ski* + *-o*,
- (č) *-ljiv* 'možnost, nagnjenost k čemu', ki je značilen za drugostopenjske tvorjenke (*tipljiv*) ter tretjestopenjske (*otipljiv*) ali četrtošopenjske sestavljenke (*neotipljiv*); obrazilo je družljivo še s samostalniškim *-ost* 'lastnost' (*otipljivost*, *neotipljivost*) ter prislovnim *-o* (*otipljivo*, *neotipljivo*).
- (d) *-ati* + deležniški *-n* (*o/-po/-pre/-za-barvan*, *ne-po/-o-barvan*, *birman*, *pomokan*, *pre/-po/-za-črtan*, *razbrazdan*), ki je družljiva z obrazili *-ec* 'nosilec' (*birmanec*), *-ka* 'nosilka' (*birmanka*, *pobarvanka*, *zgubanka*; slednji sta Č⁻) in *-ost* 'lastnost' (*o/-po/-pre/-za-baravnost*, *razbrazdanost*, *neobrzdanost*); obrazilo *-ec* je družljivo še s *-ski* (*birmanski*),
- (e) *-oč* (*bobnajoč*, *brigajoč se*, *vohajoč*, *vonjajoč*, *tipajoč*).

4.2 Izpridevniške stopenjske tvorjenke

Kombinatorika obrazila *-ati* v izpridevniških stopenjskih tvorjenkah zajema kar 25 različnih možnih priponskih nizov. Tako kot pri izsamostalniških stopenjskih tvorjenkah so zaradi razvejanosti kombinatorike priponski nizi razdeljeni glede na besednovrstnost drugega obrazila v priponskem nizu.

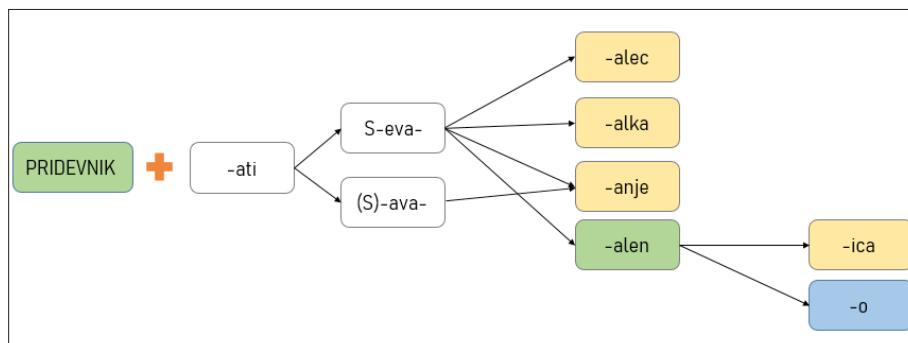
4.2.1 PRID + *-ati* + glagolski obrazili: *S-eva-*, (*S*)-*ava-*

Med izpridevniškimi stopenjskimi tvorjenkami, ki izkazujejo izhodiščno priponsko obrazilo *-ati*, je potrjena nadaljnja družljivost z dvema glagolskima obraziloma: *-eva-* in *-ava-*, pri čemer večina primerov izhaja iz vmesnih sestavljenk. Ta del kombinatorike prikazuje shema 4.

Zaradi v *BSSJ* zajetega primera tvorbe ponavljalnika *boljšati* → *boljš-eva-ti*, ki je v rabi nepotrjen, se kot potencialno družljivo drugostopenjsko priponsko obrazilo pojavlja tudi *-eva-*. Je pa zajetje sicer ekstremnega primera koristno za morfološko kombinatoriko, ki opazuje tvorbeni proces pri višjestopenjski tvorbi iz takih glagolskih sestavljenk (*o/-s/-z/-pri-krajš-eva-ti*, *po/-z/-daljš-evati*, *iz/-po/-z/-boljš-eva-ti*, *o/-po/-lepš-eva-ti*): npr. *boljši* → *boljš-ati* → *iz-boljšati* → *izboljš-eva-ti*, saj taka tretjestopenjska tvorjenka omogoča nadaljnjo (četrto) stopnjo tvorbe s samostalniškima obraziloma *-alec* (*izboljševalec*, *olepševalec*, *poboljševalec*, *izboljševalec*), vzporedno tvorjenko na *-alka* (*izboljševalka*, tudi kot Č⁻: *olepševalka*)¹⁵ in *-anje* (*izboljševanje*,

¹⁵ V *BSSJ* so take tvorjenke dosledno interpretirane kot višjestopenjske modifikacijske izpeljanke s pomenom feminativa, ki nastajajo po zamenjevalnem tipu tvorbe iz moškospolske tvorjenke tako, da se pred tem krni celotno ali le del moškospolskega obrazila (Toporišič 2000: 183). V okviru projekta KOBOS te primere interpretiramo kot vzporedno tvorbo (prim. Vidovič Muha 1997: 69–79).

olepševanje, polepševanje, poboljševanje, zboljševanje, skraševanje, podaljševanje) ter pridevniškim *-alen* (*izboljševalen, poboljševalen, podaljševalen, skrajševalen*). Iz pridevnika na *-alen* je potrjena izpeljava prislova na *-o* (*izboljševalno*). Bolj izjema kot pravilo pa je iz pridevnika na *-alen* tvorjen petostopenjski samostalnik z obrazilom *-ica* in s pomenom 'prostor' (*poboljševalnica*).

Shema 4: Shema kombinatorike PRID + *-ati* + glagolski obrazili.

Kombinatorika *-ati* s pogosto zaznamovano varianto obrazila *-ova/-eva-*, in sicer *-ava-*, je precej redka. Najdemo le tri take tvorjenke: *izboljšavati, olepšavati* in *polepšavati*, ki so podstava za višjestopenjske glagolnike na *-anje* 'dejanje' (*izboljšavanje, olepšavanje*).

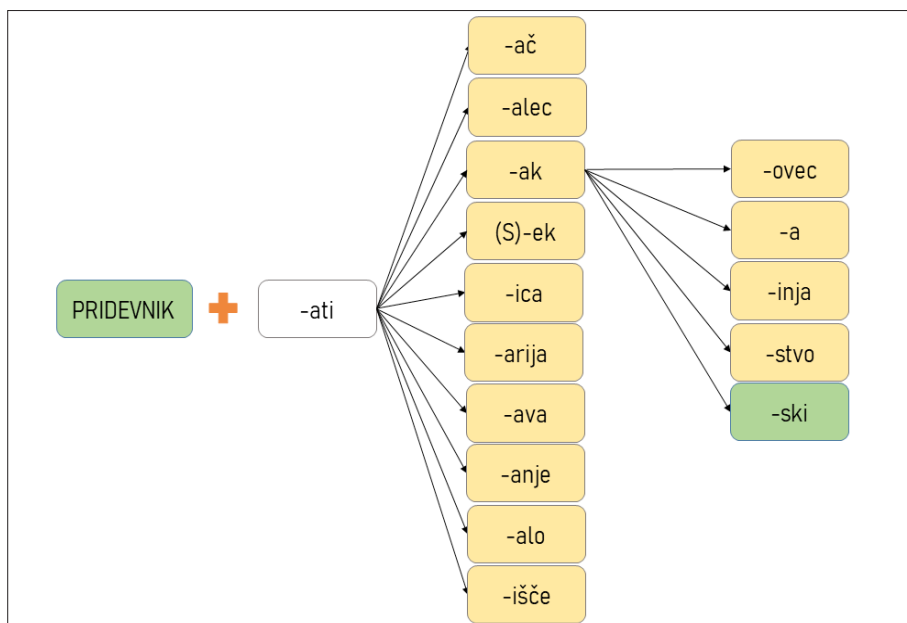
4.2.2 PRID + *-ati* + samostalniška obrazila: *-ač, -alec, -ak, (S)-ek, -ica, -arija, -ava, -anje, -alo, -išče*

Izpridevniške stopenjske tvorjenke z izhodiščnim priponskim obrazilom *-ati* izkazujejo družljivost s kar 11 samostalniškimi priponskimi obrazili, kar vključuje 15 možnih priponskih nizov. Kombinatorika tega dela izpridevniških stopenjskih tvorjenk prikazuje shema 5.

Iz prvostopenjskih glagolov na *-ati* tvorimo:

- (a) vršilca na *-ač* z ekspresivnim pomenom (*sladkač*),
- (b) vršilnik na *-alec* (*mehčalec*),
- (c) nosilca lastnosti na *-ak* (*divjak*), ki je v nadaljevanju družljiv še s samostalniškimi *-ovec* (*divjakovec*, ki je botanični termin), *-a* (*divjaka* 'samoraslo, necepljeno drevo, navadno češnja'), *-inja* (*divjakinja*), *-stvo* (*divjaštvo*) in pridevniškim *-ski* (*divjaški*),
- (č) rezultat dejanja na *-ek* (*višek*) – te tvorjenke so izredno redke, pogosteje nastajajo le iz nekaterih višjestopenjskih predponjenih tovrstnih glagolskih sestavljenk (npr. *iz-/pri-/po-boljš-ek, po-daljš-ek, pri-krajš-ek*),
- (d) nosilko lastnosti na *-ica* (agronomski termin *divjica* 'poganjek, ki zraste iz starega tkiva trsa' (SSKJ2)),
- (e) popredmeteno lastnost na *-arija* (*sladkarija*),

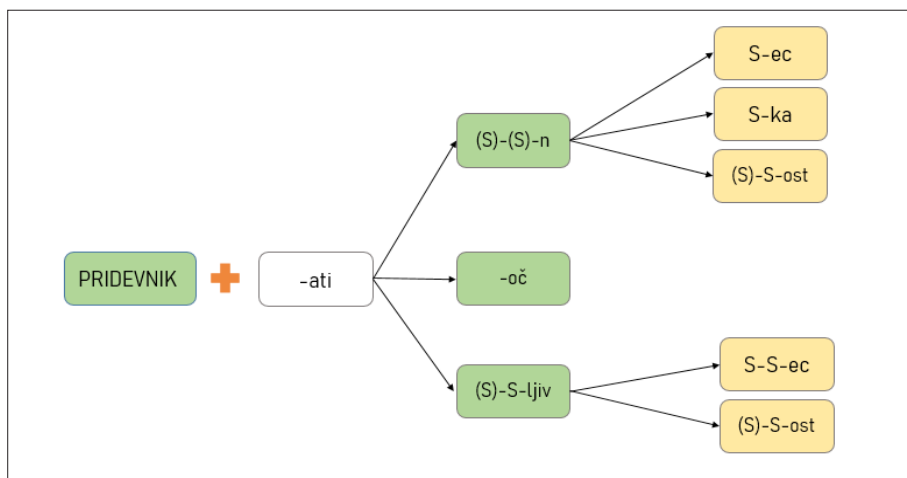
- (f) rezultat dejanja na *-ava*, ki se v tvorbenem nizu izpridevniških glagolskih tvorjenk pogosteje razvršča za sestavljenkami (*iz-/o-/po-/s-/z-boljš-ava*, *o-/s-krajšva*, *o-/po-lepšava*), redkeje za glagolskimi izpeljankami (*krajšava*, *mehčava*),
- (g) glagolnike na *-anje* (*boljšanje*, *divjanje*, *lepšanje*, *krepcanje*, *mehčanje*, *ožanje*, *slabšanje*, *sladkanje*, *staranje* – enako tudi iz njihovih višjestopenjskih sestavljenk: *izboljšanje*, *prikrajsanje*, *poboljšanje*, *skrajsanje*, *zboljšanje*, *zožanje*),
- (h) vršilnik na *-alo* (*mehčalo*) in
- (j) čas na *-išče*; gre za termin, tvorjen iz vmesne sestavljenke (*zmehčišče* 'temperatura, pri kateri se trdna snov začne mehčati' (SSKJ2)).

Shema 5: Shema kombinatorike PRID + *-ati* + samostalniška obrazila.

4.2.3 PRID + *-ati* + pridevniški obrazili: (S)-(S)-n, -oč, (S)-S-ljiv

Popolnoma predvidljivi sta tvorbi deležnikov na *-oč* (*boljšajoč*, *lepšajoč*, *slabšajoč*, *tanšajoč*) in *-n* (*mehčan*, *tanjšan*, *slajšan*, *sladkan*). Enako kombinatoriko kot slednji izkazujejo tudi tretjestopenjske sestavljenke z obrazilom *ne-* (*nesladkan*). Poudariti gre tudi, da je pri nekaterih primerih tvorba deležnika na *-n* mogoča le iz istopodstavnega sestavljenega glagola (*po-/raz-divja-n*, *po-/iz-/o-/z-boljša-n*, *zožan*). Kot je razvidno iz gradiva BSSJ, je ta skupina deležniških izpeljank odprta za morfološko kombinatoriko z *-ec* (*poboljšanec*, *podivjanec*) in z (vzporedno ženskospolsko) tvorjenko na *-ka* (*poboljšanka*, *podivjanka*; primer za neživo je *skrajšanka* 'skrajšana beseda'). Poleg z *-ec* je v takih primerih z *-n* predvidljiva kombinatorika še s samostalniškim obrazilom *-ost* (*prikrajsanost*, *podivjanost*, *posladkanost*, *razdivjanost*, *zožanost*, *zastaranost*).

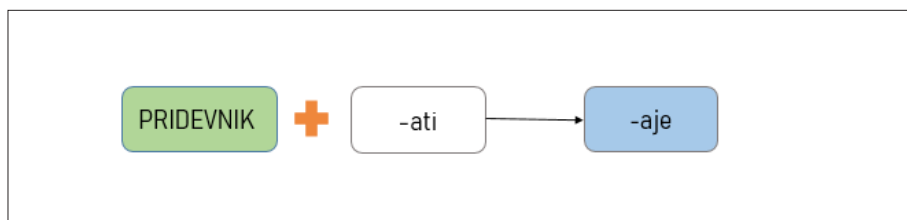

Shema 6: Shema kombinatorike PRID + -ati + privedniška obrazila.

Tudi obrazilo *-ljiv* s pomenom 'možnost, nagnjenost k čemu' je bolj kot z izprivedniškimi glagolskimi izpeljankami družljivo z njihovimi višjestopenjskimi (tretjestopenjskimi) glagolskimi sestavljenkami (*iz-/po-boljš-ljiv*, *po-daljš-ljiv*), kot kaže tudi primer iz *BSSJ*. Z obrazilom *-ljiv* je družljivo še samostaniško obrazilo *-ost*, ki dela tvorjenke s pomenom 'lastnost' (npr. *izboljšljivost*, *poboljšljivost*, *podaljšljivost*). Hkrati je *-ljiv* družljiv tudi z obrazilom *-ec* s pomenom 'nosilec lastnosti' (npr. *poboljšljivec*).

4.2.3 PRID + -ati + prislovno obrazilo: -aje

V tesno izglagolsko tvorbo sodijo tudi prislovi na *-aje*. Pogosteje so morda ob glagolih procesnega/ciljnega/dogodkovnega premikanja (*divjaje*) (Žele 2003: 13–8) in možni ob nekaterih dejavnih/dogodkovnih/procesnih glagolih (*mehčaje*), vendar so, sodeč po korpusnih primerih v Gigafidi 2.0, v rabi ekstremno redki.

Shema 7: Shema kombinatorike PRID + -ati + prislovno obrazilo.

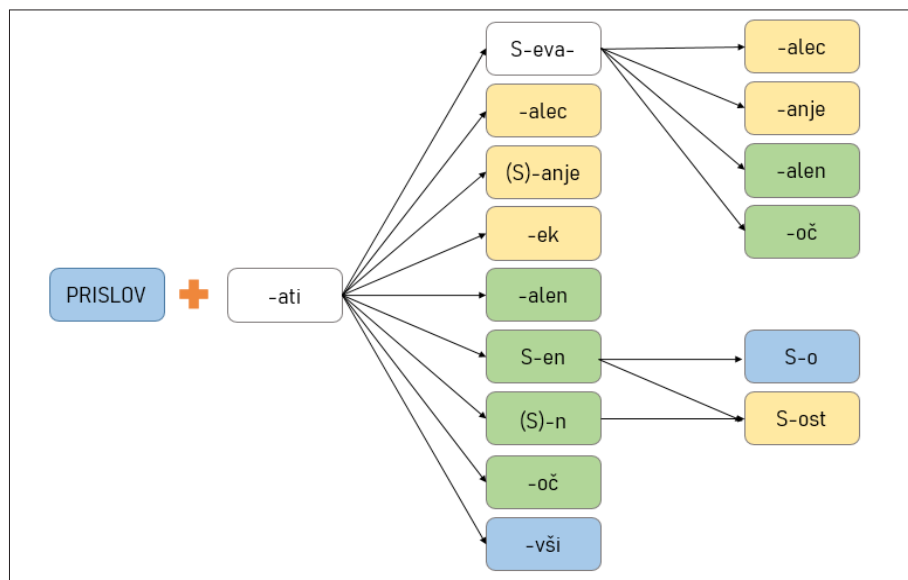
4.3 Izprislovne stopenjske tvorjenke

Kombinatorika obrazila *-ati* v izprislovnih stopenjskih tvorjenkah zajema 13 različnih možnih priponskih nizov, ki jih prikazuje shema 8. Iz prvostopenjskega glagola

bližati tvorimo drugostopenjska glagola s predponskima obraziloma *pri-* ali *z-*, na tretji stopnji pa sekundarna nedovršnika z obrazilom *-eva-* (*približevati*, *zbliževati*). Iz teh v nadaljevanju tvorimo:

- (a) vršilca dejanja z obrazilom *-alec* (*približevalec*, *zbliževalec*),
- (b) glagolnik na *-anje* (*približevanje*, *zbliževanje*),
- (c) pridevnike na *-alen* (*približevalen*, *zbliževalen*) ter
- (č) deležnika na *-oč* (*približujoč*, *zbližujoč*).

Vršilce dejanja na *-alec* (*bližalec*, ki prihaja iz športne terminologije) in glagolnike na *-anje* (*bližanje*) seveda tvorimo tudi neposredno iz prvostopenjskih glagolov na *-ati*, iz drugostopenjskih s predponskimi obrazili pa le glagolnik (*približanje*, *zbližanje*), ne pa vršilca dejanja. Iz prvostopenjskega glagola na *-ati* na tretji stopnji tvorimo še samostalniški tvorjenki na *-ek* s pomenom rezultata dejanja (*približek* in pogojno tudi *zbližek*, ki ima v korpusu metaFida zgolj eno potrditev). Od pridevniških pa tvorimo drugostopenjski pridevnik na *-alen* (*bližalen*), iz tretjestopenjskih pa pridevnik na *-en* (*približen*), iz katerega tvorimo še samostalnik na *-ost* s pomenom lastnosti (*približnost*) in prislov na *-o* (*približno*). Zadnji trije primeri niso možni neposredno iz glagola brez predponskega obrazila. Deležnik na *-n* pa zato tvorimo iz obeh glagolov (*bližan* in *približan*), iz slednjega pa še samostalnik na *-ost* s pomenom 'stanja' (*približanost*). Iz prvostopenjskih glagolov na *-ati* tvorimo še deležnik na *-oč* (*bližajoč*), iz drugostopenjskega *približati* pa še arhaično deležje na *-vši* (*približavši*).

Shema 8: Shema kombinatorike PRISL + *-ati*.

5 Sklep

Analizirano gradivo, ki je bilo zbrano v okviru projekta KOBOS, izkazuje izredno razvejanost priponskih nizov. V izsamostalniških stopenjskih tvorjenkah z izhodiščnim priponskim obrazilom *-ati* najdemo kar 53 možnih priponskih nizov, pri izpridevniških 25 in pri izprislovnih 8. Seveda to ne pomeni, da je vsak niz izkoriščen v polnosti; določeno besedotvorno izhodišče namreč lahko izkazuje besedotvorno produktivnost, ki potrjuje zgolj dvopriponski niz, pri drugem izhodišču pa se ta isti niz lahko še nadaljuje. Gradivo je potrdilo, da o besedotvorni produktivnosti in posledični družljivosti priponskih obrazil pogosto odločajo predpanska obrazila, kar se je pokazalo npr. pri nizu PRID + *-ati* + *-ek*, ki je možen zlasti v primeru drugostopenjskih sestavljenk (*iz-/pri-/po-boljš-ek*, *po-daljš-ek*, *pri-krajš-ek*), brez vmesne stopnje s sestavljanjem pa najdemo le en primer (*višek*).

Največjo dolžino priponskih nizov izkazuje skupina izsamostalniških stopenjskih tvorjenk, kjer zasledimo dva šestpriponska niza in tri petpriponske, pri čemer se vsi nahajajo znotraj besedotvornega sestava *tip*. Tolikšno dolžino nizov ponovno omogoča vmesna glagolska sestavljenka. Primera šestpriponskih nizov sta: SAM + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ova* + *-alec* + *-ev* (*pretipkovalčev*) in SAM + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ova* + *-alec* + *-ski* (*pretipkovalski*), petpriponskih pa: SAM + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ar* + *-ica* (*tipkariča*), SAM + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-alni* + *-ica* (*tipkalnica*), SAM + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ovni* + *-ica* (*tipkovnica*). V primeru izpridevniških stopenjskih tvorjenk je najdaljši priponski niz štiripriponski, in sicer najdemo dva primera: PRID + *-ati* + *-ava* + *-alen* + *-ica* (*poboljševalnica*), PRID + *-ati* + *-ava* + *-alen* + *-o* (*izboljševalno*). Med izprislovnimi stopenjskimi tvorjenkami so najdaljši priponski nizi tripriponski: PRISL + *-ati* + *S-eva* + *-alec* + *-anje* + *-alen* + *-oč* (*približevalec*, *približevanje*, *približevalen*, *približujoč*), PRISL + *-ati* + *-en* + *-ost* + *-o* (*približnost*, *približno*), PRISL + *-ati* + *-n* + *-o* (*približanost*).

Kljub temu da tako izsamostalniške, izpridevniške in izprislovne stopenjske tvorjenke potrjujejo izhodiščno priponsko obrazilo *-ati*, je nadaljnja analiza teh treh skupin stopenjskih tvorjenk potrdila smiselnost ločene obravnave glede na besednovrstno pripadnost besedotvornega izhodišča. Gradivo sicer izkazuje prekrivne (in predvsem predvidljive) priponske nize tako na ravni obrazil kot besedotvornih pomenov, je pa zato precejšen delež priponskih nizov oziroma distribucija priponskih obrazil specifična, in sicer tako na začetnih kot nadaljnjih stopnjah tvorbe.

VIRI IN LITERATURA

- Iwona BURKACKA, 2012: *Kombinatoryka sufiksalna w polskiej derywacji odrzeczownikowej*. Warszawa: Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego.
- Tomaž ERJAVEC, Marko PRANIČ, Andraž PELICON, Boris KERN, Irena STRAMLJIČ BREZNIK, Senja POLLAK, 2023: Automating derivational morphology for Slovenian. *eLex 2023: electronic lexicography in the 21st century (eLex 2023): proceedings of the eLex 2023 conference*. Ur. Marek Medved' idr. Brno: Lexical Computing CZ. 449–65. [Tudi na spletu](#).

- Boris KERN, 2017: *Stopenjsko besedotvorje (Na primeru glagolov čutnega zaznavanja)*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, ZRC SAZU. <https://doi.org/10.3986/9789610504191>.
- Boris KERN, 2020: Kombinatorika priponskih obrazil v besedotvornih sestavih glagolov čutnega zaznavanja. *Pogled v jezik in iz jezika: Adi Vidovič Muha ob jubileju*. Ur. Mira Krajnc Ivič, Andreja Žele. Maribor: Univerzitetna založba. 67–79.
- Boris KERN, 2023: Feminativi v izsamostalniških besedotvornih nizih. *Naslavljanje raznolikosti v jeziku in književnosti*. Ur. Jožic Jožef-Beg idr. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije (Zbornik Slavističnega društva Slovenije, 33). 197–205. [Tudi na spletu](#).
- Boris KERN, 2024a: Priponski nizi izsamostalniških stopenjskih tvorjenk z izhodišnim obrazilom -iti v slovenščini. *Južnoslovenski filolog* 80/2. 127–39. <https://doi.org/10.2298/JFI2402127K>.
- Boris KERN, 2024b: *Considering word formation in compiling dictionaries. Lexicography and Semantics : proceedings of the XXI EURALEX International Congress*. Ur. Kristina Štrkalj Despot. Zagreb: Institut za hrvatski jezik. 438–48. [Tudi na spletu](#).
- Boris KERN, Nina LEDINEK, 2025: Izprislovne stopenjske tvorjenke. *Škrabčevi dnevi 13: zbornik prispevkov s simpozija 2023*. Ur. Franc Marušič idr. Nova Gorica: Založba Univerze v Novi Gorici 2025. 16–28. [Na spletu](#).
- Boris KERN, 2025: Izsamostalniški besedotvorni nizi v slovenščini z vidika morfotaktike. *Stopenjsko besedotvorje v slovanskih jezikih*. Ur. Boris Kern. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. V tisku.
- SSKJ2 = *Slovar slovenskega knjižnega jezika, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*, 2014 (1970–1991). [Na spletu](#).
- Senja POLLAK, Ines VORŠIČ, Boris KERN, Matej ULČAR, 2023: Novel Slovenian COVID-19 vocabulary from the perspective of naming possibilities and word formation. *eLex 2023: electronic lexicography in the 21st century (eLex 2023): proceedings of the eLex 2023 conference*. Ur. Marek Medved' idr. Brno: Lexical Computing CZ. 429–48. [Na spletu](#).
- Marko PRANJIC, Senja POLLAK, 2025: Advancements in automatic morphological segmentation for Slovene. *Stopenjsko besedotvorje v slovanskih jezikih*. Ur. Boris Kern. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. V tisku.
- Mirosław SKARŻYŃSKI 2003: Słowotwórcze gniazda odczasownikowe (charakterystyka wstępna). *Słowotwórstwo gniazdowe. Historia – metoda – zastosowania*. Ur. Mirosław Skarżyński. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 1994: *Prvostopenjske izpridevniške tvorjenke: Doktorska disertacija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2004: *Besednodružinski slovar slovenskega jezika: poskusni zvezek za iztočnice na B*. Maribor: Slavistično društvo.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2004: Struktura besednodružinskega slovarja slovenskega jezika za črko B. *Jezikoslovni zapiski* 10/1. 71–91. <https://doi.org/10.3986/jz.v10i1.2582>.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2005: Kvantitativne lastnosti slovenskega tvorjenega besedja v poskusnem besednodružinskem slovarju za črko B. *Slavistična revija* 53/4. 505–20.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2024a: Značilnosti izmedmetih priponskih nizov v Besednodružinskem slovarju slovenskega jezika za iztočnice na b. *Slavia Centralis*. 17/1. 1–17.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2024b: Izmedmetna tvorba glagolov – tvorbene značilnosti skupine s pomenom 'oglašati se' in 'govoriti'. *Tendencii vo zboroobrazovanjetu na*

- glagolite vo slovenskite jazici*. Ur. Lidija Arizankovska. Skopje: Filološki fakultet "Blaže Koneski". 327–43.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, 2025: Značilnosti prvostopenjskih izprivedniških samostalniških izpeljank in tvorben kombinatorika obrazil -ica ter -ec v slovenščini. *Stopenjsko besedotvorje v slovanskih jezikih*. Ur. Boris Kern. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. V tisku.
- Irena STRAMLJIČ BREZNIK, Nina LEDINEK, 2024: Kvantitativni podatki o besedotvornih modelih in priponskih nizih izmedmetnih tvorjenk v Besednodružinskem slovarju slovenskega jezika za iztočnice na b. *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies* 16. 59–85. <https://doi.org/10.3986/16.1.03>.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1992: Besedotvorna tipologija »novoslovenskega« gradiva pri Miklošiču. *Miklošičev zbornik*. Ur. Jože Toporišič idr. Ljubljana: SAZU, Filozofska fakulteta, Odsek za slovanske jezike in književnosti, Znanstveni inštitut; Maribor: Univerza. 173–91.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1983: *Zloženke v slovenskem knjižnem jeziku: Doktorska disertacija*. Ljubljana.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1988: *Slovensko skladenjsko besedotvorje ob primerih zloženk*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete, Partizanska knjiga.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1993: Glagolske sestavljenke – njihova skladenjska podstava in vezljivostne lastnosti (Z normativnim slovensko-nemškim vidikom). *Slavistična revija* 41/1. 161–92.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 1997: Prvine družbene prepoznavnosti ženske prek poimenovalne tipologije njenih dejavnosti, lastnosti. *Zbornik predavanj*. Ur. Aleksandra Derganc. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. 69–79.
- Ada VIDOVIČ MUHA, 2011: *Slovensko skladenjsko besedotvorje*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Ines VORŠIČ, Andreja ŽELE, Nina LEDINEK, 2024: Od skladenjskega do stopenjskega besedotvorja pri prikazu tvorbenih zmožnosti izbranih glagolov in prislovov. *Slavistična revija* 72/4. 369–88. <https://doi.org/10.57589/srl.v72i4.4221>.
- Andreja ŽELE, 2003: *Glagolska vezljivost: iz teorije v slovar*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Andreja ŽELE, Nina LEDINEK, Ines VORŠIČ, 2025: Med besedotvorjem in skladnjo: Kolokabilnost slovenskih glagolskih zvez tipa GlagPrisl in njihova sistemska pretvorba v zveze tipa PridSam. *Stopenjsko besedotvorje v slovanskih jezikih*. Ur. Boris Kern. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU. V tisku.

SUMMARY

Multistage word formation, especially in Slavic languages, allows morphotactic analyses focusing on research into the combinability of suffixal formants, where multistage derivatives are delimited according to the part-of-speech categorisation of the word-formation base. Extensive research on Slovenian, conducted within the KOBOS project, has shown that the suffix -ati appears at the beginning of suffix chains in denominal, deadjectival, and deadverbial multistage derivatives. The analyzed material revealed an exceptionally complex branching of suffixal chains. In denominal multistage derivatives with the initial suffix -ati, 53 distinct suffixal chains were identified, while 25 were found in deadjectival derivatives and 8 in

deadverbial derivatives. The study also confirmed that word-formation productivity and the resulting combinability of suffixal formants are often influenced by prefixes, as demonstrated by sequences such as *PRID* + *-ati* + *-ek*. The longest suffixal chains were observed in denominal multistage derivatives, where two chains consisting of six suffixes were identified: *NOUN* + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ova-* + *-alec* + *-ev* and *NOUN* + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ova-* + *-alec* + *-ski*. Although denominal, deadjectival, and deadverbial multistage derivatives confirm the role of *ati* as an initial suffixal formant, further analysis of these groups highlights the necessity of treating them separately based on the part-of-speech categorization of the word-formation base. Despite significant overlap in suffixal chains—both in suffix distribution and word-formation meaning—a substantial proportion of suffixal chains and suffix distribution patterns remain specific to each group.

The longest suffixal chains were observed in the group of denominal multistage derivatives, where two chains consisted with 6 suffixes were identified: *NOUN* + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ova-* + *-alec* + *-ev* and *NOUN* + *-ati* + *-ka* + *-ati* + *-ova-* + *-alec* + *-ski*. Although denominal, deadjectival and deadverbial multistage derivatives confirm the initial suffixal formant *-ati*, further analysis of these three groups confirmed the necessity of separate treatment according to the part-of-speech categorisation of the word-formation base. Despite material displaying overlapping (and largely predictable) suffixal chains at both the suffix distribution and word-formation meaning levels, a significant proportion of suffixal chains and the distribution of suffixes remain group-specific.